

ΟΜΙΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ύλη στην οποία αναφέρεται το παρόν κριτήριο:

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ, ΤΟ ΚΡΗΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ, ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

(1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ- ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, 4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ-ΚΡΗΤΙΚΟ, 5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ-ΠΟΝΤΙΑΚΟ)

4^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ (*)

ΟΜΑΔΑ Α΄

A1

Να αποδώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. «ελληνικό τυπογραφείο Τραπεζούντας»
- β. «Προσωρινή Κυβέρνησις Κρήτης» (1905)
- γ. «εθνικές γαίες»

[Μονάδες 15]

A2

Να συνδυάσετε τα πρόσωπα που αναγράφονται στη στήλη Α με τις ιδιότητές τους ή τη δράση τους στη στήλη Β, αντιστοιχίζοντας κάθε φορά ένα γράμμα της στήλης Α με έναν αριθμό της στήλης Β.

ΣΤΗΛΗ Α

- α. Σεβαστός Κυμινήτης
- β. Κ. Κωνσταντινίδης
- γ. Στ. Δραγούμης
- δ. Αλέξ. Ζαΐμης
- ε. Γερμανός Καραβαγγέλης

ΣΤΗΛΗ Β

- 1. Γενικός Διοικητής στην Κρήτη από τις 12 Οκτωβρίου 1912
- 2. Μητροπολίτης Αμάσειας
- 3. Ύπατος Αρμοστής στην Κρήτη (1906-1908)
- 4. Φροντιστήριο της Τραπεζούντας
- 5. Χάρτης με τα σύνορα της προτεινόμενης ποντιακής δημοκρατίας

[Μονάδες 10]

B1

Με ποιες ρυθμίσεις αντιμετωπίστηκε οριστικά από το ελληνικό κράτος το πρόβλημα της διανομής των εθνικών γαιών κατά την περίοδο 1870-1871;

[Μονάδες 13]

B2

Για ποιους λόγους οι ελληνικές κυβερνήσεις από τη δεκαετία του 1860 ως και τη δεκαετία του 1880 προέβησαν στη σύναψη δανείων και ποιες ανάγκες κάλυψαν τα εθνικά αυτά δάνεια;

[Μονάδες 12]

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Γ1

Στη Συνδιάσκεψη Ειρήνης του Παρισιού συζητήθηκε η τύχη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ο Ελ. Βενιζέλος αμφιταλαντεύτηκε στο θέμα της ίδρυσης ή μη ανεξάρτητου ποντιακού κράτους. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και το παράθεμα που σας δίνεται, να περιγράψετε τη θέση του Ελ. Βενιζέλου στο Ποντιακό Ζήτημα, καθώς και τις αντιδράσεις του ποντιακού ελληνισμού.

[Μονάδες 25]

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η πρόταση του Ελευθερίου Βενιζέλου για το Ποντιακό Ζήτημα

Ο Βενιζέλος πίστευε ότι η πιο ρεαλιστική λύση για το ζήτημα του Πόντου ήταν η ενσωμάτωσή του στο υπό ίδρυση αρμενικό κράτος, για να σωθούν οι Έλληνες από το δυσοίωνα μέλλον που διαγραφόταν με την παραμονή τους στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Γι' αυτό με υπόμνημά του στις 30 Δεκεμβρίου 1918, πρότεινε να παραχωρηθεί ο Πόντος στο αρμενικό κράτος, που επρόκειτο να συσταθεί. Η πρόταση αυτή βρήκε διαμετρικά αντίθετους τους Έλληνες του Πόντου, οι οποίοι, με δικαιολογημένο αίσθημα πικρίας, άρχισαν να διαμαρτύρονται έντονα. [...]

Οι διαμαρτυρίες των Ελλήνων του ιστορικού Πόντου, των Παρευξείνιων χωρών, της Αμερικής, της Αλεξανδρείας, της Ευρώπης και κυρίως της Ελλάδας, καθώς και οι εποικοδομητικές συζητήσεις του πρωθυπουργού με τον μητροπολίτη Χρύσανθο και Κ. Κωνσταντινίδη διαφοροποίησαν την πολιτική της κυβέρνησης Βενιζέλου. Με την πειθώ που διέθετε ο μητροπολίτης και τα ισχυρά διπλωματικά εθνολογικού χαρακτήρα έγγραφα που παρουσίασε στον πρωθυπουργό κέρδισε την απόλυτη εμπιστοσύνη του, ώστε να του αναθέσει εν λευκώ να χειριστεί το θέμα του Πόντου στο Παρίσι ενώπιον των αρχηγών των κρατών της Συνδιάσκεψης. Ο πρωθυπουργός λίγο νωρίτερα με δύο τηλεγραφήματα, στις 21 Ιανουαρίου και 7 Φεβρουαρίου, είχε προσπαθήσει να δικαιολογήσει τους λόγους, για τους οποίους είχε πάρει αυτή την απόφαση. «Γνωρίζω ότι οι Πόντιοι δεν αποδέχονται την εν τω υπομνήματί μου προς Συνδιάσκεψιν υπόδειξιν όπως βιλαέτιον Τραπεζούντος περιληφθή αρμενικόν κράτος. Και είμαι πρόθυμος να αναγνωρίσω τούτο, διότι δεν νομίζω έχω δικαίωμα επιβάλλω αυτοίς λύσιν, ην αποστέργουσιν. Αλλά παρακαλώ εξηγήσατε αντιπροσώποις αυτών ποία σκέψεις με ήγαγον εις διατύπωσιν υπομνήματός μου.

Αξίωσις όπως ιδρυθή ίδιον κράτος Πόντου δεν νομίζω έχει ελπίδας επιτυχίας. [...] Διά τούτο κρίνω συμφερότερον δι' Έλληνας το να περιληφθώσιν εις αρμενικόν κράτος όπερ παρά το όνόμα του δεν θα έχη πλειοψηφίαν Αρμενίων, αλλά θα είναι κράτος μεικτού πληθυσμού όπου ελληνισμός Πόντου μετά ελληνισμού Κιλικίας, ίσως δε και Καππαδοκίας θα παίζουσιν σπουδαιότατον ρόλον [...]».

Φωτιάδης, Κ., *Η γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου*, εκδ. Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, Αθήνα 2004, σελ. 242-244.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που ακολουθούν και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε: (α) στις πρώτες ενέργειες των επαναστατών, όταν εκδηλώθηκε το κίνημα στο Θέρισσο (10 Μαρτίου 1905) και (β) στην αντίδραση του Πρίγκιπα Γεωργίου και της ελληνικής κυβέρνησης απέναντι στο κίνημα αυτό.

[Μονάδες 25]

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η εξέγερση του Θερίσου

Οι επιδιώξεις της επαναστατικής ηγεσίας

Στις 10 Μαρτίου 1905, ο Ελευθέριος Βενιζέλος, επικεφαλής σημαντικής μερίδας της αντιπολιτευτικής κινήσεως, κήρυξε στο χωριό Θέρισσο, στους πρόποδες των Λευκών Ορέων, ένοπλο επαναστατικό κίνημα. [...] Χίλιοι περίπου άνδρες, οι μισοί ένοπλοι, συνιστούσαν την κύρια επαναστατική δύναμη, ενώ, παράλληλα, οι διασκορπισμένοι οπαδοί του κινήματος επιχειρούσαν να το ενισχύσουν ηθικά ή και να δημιουργήσουν επαναστατικές εστίες και στα υπόλοιπα διαμερίσματα της χώρας. Ηγετικές προσωπικότητες του τόπου [...] εμφανίζονταν, με δηλώσεις ή και δημόσιους λόγους, αλληλέγγυοι προς τους κινηματίες.

Η σύνδεση της επαναστατικής εκτροπής με τις πολιτικές εξελίξεις των ετών 1901-1905 είναι άμεση· όχι μόνο προβαλλόταν ως βασικός σκοπός της εξεγέρσεως η προώθηση της ενωτικής λύσεως, την οποία δεν είχε πετύχει να εξασφαλίσει ο ύπατος αρμοστής παρά τις εξαετείς προσπάθειές του, αλλά και τα αίτιά της συνάπτονταν με την επιτεινόμενη εσωτερική κρίση.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΔ', Εκδοτική Αθηνών, 2000, σελ. 209.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η αντίδραση του Ύπατου Αρμοστή ήταν σπασμωδική. Απαίτησε από τους επαναστάτες να παραδώσουν τα όπλα μέσα σε 36 ώρες. Κήρυξε τον στρατιωτικό νόμο με την έγκριση των Δυνάμεων. Διέταξε συλλήψεις και φυλακίσεις αντικαθεστωτικών και επέβαλε λογοκρισία στον Τύπο. Κατόπιν κάλεσε σε σύσκεψη τους προξένους και ζήτησε να λάβουν επείγοντα μέτρα για την καταστολή του κινήματος. Για να αυξήσει τις ένοπλες δυνάμεις του συγκρότησε το σώμα των δημοφρουρών. Στην Αθήνα ο πρωθυπουργός Θεόδωρος Δηλιγιάννης ενημέρωσε τον Γεώργιο και προέβη σε δηλώσεις προς τους διευθυντές των εφημερίδων καταγγέλοντας το «πραξικόπημα του Βενιζέλου εν Κρήτη». Ο Βενιζέλος είχε σταθμίσει σωστά την περιορισμένη δυνατότητα ένοπλης καταστολής του επαναστατικού κινήματος. Ο πρίγκιπας δεν διέθετε παρά μόνο το μικρό σώμα της

κρητικής χωροφυλακής (περίπου 1.100 άνδρες), που δεν αυξήθηκε σημαντικά από τους δημοφρορούς.

Ιστορία των Ελλήνων, τόμος 14: «Νεώτερος ελληνισμός, 1895-1910», Αθήνα 2006, σελ. 343-344.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας Θ. Δηλιγιάννης καταδικάζει το κίνημα του Θερίσου (Δήλωση στους συντάκτες των αθηναϊκών εφημερίδων, την 11η Μαρτίου 1905)

«Το ήδη εκραγέν κίνημα εις ουδέν καλόν δύναται να οδηγήση. Οι αρχηγοί αυτού ελανθάσθησαν (= έκαναν λάθος) εις τους υπολογισμούς των. Αι Μεγάλοι Δυνάμεις επανειλημμένως εδήλωσαν ότι η ένωσις της Κρήτης μετά της Ελλάδος είναι εντελώς αδύνατος την εποχήν ταύτην. [...] Ουδεμία συνεπώς ελπίς υπάρχει ότι το κίνημα δύναται να οδηγήση εις την πολυπόθητον ένωσιν. Ο κ. Βενιζέλος έπρεπε να σταθμίση καλώς το διάβημά του. Έπρεπε να σκεφθή καλώς, ότι μία τοιαύτη επανάστασις ημπορεί να οδηγήση εις συμφοράς την Κρήτην και την Ελλάδα εν γένει».

Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας Γ' τάξη Ενιαίου Λυκείου (Θεωρητική Κατεύθυνση), Βιβλίο του Καθηγητή, Διόφαντος ΙΤΥΕ 2012, σελ. 129.

Ευχόμαστε ειπιτυχία

(*) Το παρόν κριτήριο εξέτασης συντάχθηκε από την ομάδα διδασκόντων του Τομέα Ιστορίας του Φροντιστηρίου **αξία** και αποτελεί πνευματική τους ιδιοκτησία.

Η χρήση του εκτός Φροντιστηρίου, επιτρέπεται μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οποιαδήποτε άλλη χρήση ή αναπαραγωγή χωρίς άδεια, μπορεί να επιφέρει τις προβλεπόμενες από το Νόμο κυρώσεις.